

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף כה

לדעת רב אשי המקור לאיסור שריפת קדשים ביום טוב הוא: שהרי יום טוב הוא 'עשה' שנאמר: "בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן שָׁבְתוּן..." וגם 'לא תעשה' שנאמר: "כָּל מְלָאכָה לֹא יַעֲשֶׂה בָהֶם", ואילו שריפת קדשים היא רק עשה שנאמר: "וְהִנָּתַר מִמֶּנּוּ עַד-בֶּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ" ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה.

הנאה מתרומה טמאה: מכך שאמרה המשנה שאסור להדליק נר משמן תרומה טמאה ביום טוב משמע שלהדליק ביום חול מותר, א"כ יוצא שמותר ליהנות מתרומה טמאה.

רב נחמן מבאר שלומדים זאת מהפסוק "וְאֵנִי הִנֵּה נֹתְתִי לָךְ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמָתִי". כלומר מכך שכתוב "תרומתי" בלשון רבים משמע שהפסוק מדבר בשתי תרומות - תרומה טהורה ותרומה טמאה, וכן כתוב "לך" משמע שגם התרומה הטמאה שאסורה באכילה תהיה שלך להסיקה תחת תבשילך (שמותרת לך בהנאה).

רבי אבהו אומר שלומדים זאת מהפסוק שנאמר לגבי מעשר שני: "וְלֹא בַעֲרִיתִי מִמֶּנּוּ בְטָמְא" - "ממנו" (= מעשר שני) אסור ליהנות אבל מתרומה מותר לך ליהנות. ואם תאמר שאולי כוונת הפסוק - "ממנו" אסור ליהנות אבל מקדשים מותר לך ליהנות, (ומתרומה אסור)? אלא שמסתבר שהתורה אסרה ליהנות מקודש שהוא יותר חמור מתרומה.

🔗 בקודש יש חומרות של פנ"ק עכ"ס. כלומר: פיגול (= שחט קרבן במחשבה לאכלו חוץ לזמנו). נותר (= שאכלו חוץ לזמנו). הקודש קרוי קרבן. יש בו מעילה. האוכלו בטומאת הגוף חייב כרת. אסור לאונן (= מי שמת לו אחד משבעת קרוביו ועדיין לא נקבר).

🔗 בתרומה יש חומרות של מחפ"ז. כלומר: ישראל או כהן טמא האוכל תרומה חייב מיתה בידי שמים. זר האוכל תרומה בשוגג חייב להוסיף חומש על שווי התרומה שאכל, ולתת את הקרן והחומש לכהן. אי אפשר לפדות תרומה. התרומה אסורה לזרים לעולם. יוצא א"כ שבקודש יש 2 חומרות יותר מבתרומה, או שקודש חמור יותר כי יש בו כרת.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

רבי נחמן בר יצחק סובר שלומדים זאת (הנאה מתרומה טמאה) מהפסוק "רֵאשִׁית דְּגַנְךָ תִּירְשָׁךָ וְיִצְהַרְךָ וְרֵאשִׁית גֵּז צֹאנֶךָ תִּתֵּן לוֹ", כלומר שהתורה מצווה שתתן לכהן תרומה טהורה שראויה לַ לאכילה, ולא לתת לו תרומה טמאה שראויה לו רק להסקה או להדליק בה את הנר. ורואים מכאן שמותר להדליק וליהנות משמן של תרומה טמאה.

סדין בציצית: נאמרו בתורה שני פסוקים סמוכים זה לזה: "לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו": "גדלים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה". לדעת בית שמאי הלבש בגד שיש בו ארבע כנפות (= בגד החייב בציצית) העשוי מפשתן אסור להטיל בו ציצית, כיון שחוט התכלת שבציצית עשוי מצמר ואסור להטילו בבגד פשתן משום איסור שעטנז (= צמר ופשתן יחדיו). ולדעת בית הלל בגד זה חייב בציצית, משום שבית הלל דורשים "סמוכין", כלומר סמיכות הפסוק של "לא תלבש שעטנז" לפסוק "גדלים תעשה לך" בא ללמד שמצוות עשה של ציצית דוחה את לא תעשה של איסור שעטנז.

ותלמידיו של רבי יהודה בר אילעאי סוברים שלמרות שההלכה כבית הלל, בכל אופן חכמים גזרו שלא להטיל ציצית בבגד פשתן. שמא יטיל ציצית גם בבגד פשתן המיוחד ללילה, והרי כסות לילה פטורה מציצית ונמצא שלובש שעטנז שלא במקום מצוה.

כתוב במגילת איכה שירמיהו מקונן: "וּתְזַנַּח מְשָׁלוֹם נַפְשֵׁי...". כלומר שלא היה לו נר להדליק בשבת, ובמקום שאין נר אין שלום, כיון שהולך באפילה ונכשל.

הגמרא מבארת מיהו עשיר.

